

Slovenski dom

Štev. 105

V Ljubljani, v ponedeljek, 10. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in oprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojni poročili 1078 in 1079 Zagrizeni boji na severnem in južnem tunizijskem bojišču

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1078 pravi:

Nasprotniku se je s porazno premočjo v ljudeh in orožju posrečilo zlomiti junaki odpor branilcev Tunisa in Bizerte.

Pristaniške naprave in pa take, ki so važne za vojsko, so bile v obeh mestih o pravem času uničene.

Vzhodno od Bizerte ter na srednjem in južnem delu bojišča italijanske in nemške edince boj odločno nadaljujejo.

Uradno vojno poročilo št. 1079 pravi:

Zagrizeni boji še vedno potekajo na severnem delu tunizijskega bojišča. Osnovni oddelki z neukrotljivo odločnostjo osparavajo nasprotniku vsako pridobitev ozemlja.

Na južnem bojišču so naše čete odbile krajevne napade. Zaradi hrabrega vedenja zaslužijo omembo v vojnem poročilu 1. skupina 3. topniškega polka »Pistoia«.

V letalskih dvobojih so nemški lovci zbili 7 strojev.

Veliki oddelki štirimotornikov so v močnem spremstvu večer bombardirali Porto Empedocle in Pantellerio. Do bombniških nastopov je prišlo tudi na predelu pri Campidano v Sardiniji. Škoda je neznatna. Kaže, da je protiletalsko topništvo uničilo 19 sovražniških letal, od tega eno pri Porto Empedocle, 18 pa na Pantelleriji, kjer so naši lovci strmoglavili še eno letalo.

Uspešni obrambni boji na raznih delih vzhodne fronte 72 sovjetskih ter 27 angleških in ameriških letal sestreljenih

Hitlerjev glavni stan, 9. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Ob kubanskem mostišču je sovražnik nadaljeval svoje napade. V obrambnih bojih so naše čete sovjetskim oddelkom spet prizadele velike krvave izgube in uničile številne oklepne vozove.

V krajevnih bojih severno od Lisičanskega in južno od Orla je bil sovražnik v protinapadih vržen nazaj kljub trdovratnemu odporu.

Letalstvo je z močnimi silami podpiralo boje na kubanskem področju ter nadaljevalo podnevi in ponoči z obstreljevanjem sovražniškovega železniškega prometa. Večera je bilo ob 6 lastnih izgubah uničenih 72 sovjetskih letal.

Na Crnem morju so potopile lahke nemške oborožene sile v močno zavarovanih konvojih 4 manjše edince s skupno 1800 tonami. Lastne ladje kljub močni sovražniškovi obrambi niso utrpel nobenih izgub niti poškodb.

Sklepi vladne seje pod Ducejevim predsedstvom

Rim, 9. maja. s. Včeraj ob 10 se je pod predsedstvom Duceja sestel ministrski svet.

Duce je obvestil ministrski svet, da se pripravljajo ukrepe glede ureditve finančnih vprašanj za državne nameštence v vojni dobi. Na prihodnji seji bodo že v razpravi zadevni predlogi. Ukrepi bodo veljali od 1. julija t. l.

Ministrski svet je nato odobril naslednje ukrepe, razen onih iz rednega poslovanja:

Predsedništvo: Na predlog Duceja in predsednika vlade zakonski osnutek o ustanovitvi posebnih kolegijev za proučitev pritožb glede priznanja pokojniških pravic zaradi invalidnosti ali smrti državljanov kot žrtev vojne.

Zunanje zadeve: Na predlog Duceja in zunanjega ministra so bili odobreni nekateri ukrepi različnega značaja.

Na predlog Duceja kot ministra za notranje zadeve: Osnutek ukrepa z novimi določbami za ureditev poslovanja v vojni v pristojnosti notranjega ministrstva. K tem ukrepom bodo v zvezi s sovražnimi letalskimi napadi na južne pokrajine izdana posebna navodila, ki bodo bolj prilagodila službo organov notranjega ministrstva trenutnemu vojnemu stanju, pri čemer je predvideno, da bo v teh krajih priznana svojstvo bojavnika vsem, ki bodo pri teh poslih zaposleni in bodo uživali tudi vse ugodnosti takega osebja.

Na predlog ministra za italijansko Afriko: Zakonski osnutek, s katerim so bile prirejene in izpopolnjene določbe za čas vojne glede izredne uprave ustanov gospodarskega značaja, ki so na delu v italijanski Afriki.

Na predlog ministra za pravosodje: Osnutek ukrepa, ki se nanaša na vzdrževanje pravice v krajih, ki so ogroženi od vojnih dogodkov. Da bi se zagotovilo nemoteno poslovanje sodišč, kjer bi lahko sovražnik izvršil letalske akcije, je dobil minister za pravosodje možnost, da premesti začasno sodne urade s sedanjih sedežev v primerih, kadar bi bilo njihovo poslovanje zaradi vojnih dogodkov hudo ovirano. S to premeštitvijo in drugimi s tem zvezanimi ukrepi je lahko združena do določenih rokov tudi začasna ureditev ali zakasnitev sodnega postopanja.

Zakonski osnutek s spremembami v ureditvi sodne službe, kolikor se nanaša na izpite državnih tožiteljev v zvezi s sedanjo vojno dobo, kakor tudi glede ugodnosti za sodne pripravnike, ki so služili domovini v orožju.

Finance: Na predlog ministra za finance zakonski osnutek glede podelitve čina divizij-

Pomenljive slovesnosti ob dnevu vojske in imperija

Vladar je sam odlikoval junake ter se udeležil slovesne proslave v društvu »Dante Alighieri«

Rim, 10. maja. s. Slovesnosti ob dnevu vojske in imperija so se začele s tem, da so oborožene sile izkazale čast pred spomenikom neznanega vojaka in pred svetiščem padlih fašistov na Kapitolškem griču.

Ob 8 je poveljnik armadnega zbora v zastopstvu načelnika glavnega stana vojske položil pred oltar domovine velik zlat venec. Na Beneškem trgu je bil razvrščen polk, na stopnicah pa so bili častniki mestne posadke. Takoj nato je poveljnik armadnega zbora ponovil ta obred pred svetiščem na Kapitolu vpricho raznih vojaških zastopnikov. Najslavesnejši poudarek pa je dobila vsa ta prireditel in izročanje odlikovanj za vojaško hrabrost v vojašnici Kucza Piemontskega vpricho Kralja in Cesarja.

Vladar je prispele ob 9 z običajnim spremstvom in ob zvokih državne in fašistične himne. Na dvorišču vojašnice je bila razvrščena celotna pehotna divizija, ki so jo sestavljali polk grenadirjev, pehotni polk in topniški polk z zastavami. Vladarja, ki je prispele v spremstvu svojega prvega pribočnika, so sprejeli kvadrumvir maršal De Bono, tajnik stranke, maršal Bastico, načelnik glavnega stana, državni podtajniki v vojaških ministrstvih in druge visoke osebnosti prestolnice. Čete so izkazale čast z orožjem, nato pa je bil zapovedan pozdrav Kralju in Cesarju.

Vladar je obhodil razvrščene oddelke, se ustavil in pozdravil sleherno zastavo, nato pa zavzel mesto na odru, katerega so obdajali oklepniki. Na odru so bile tudi družine padlih ter zastopstva bojnih organizacij s prapori in odlikovanji. Častnik iz glavnega stana je začel nato klicati imena junakov. Drug za drugim so prihajali pred Kralja in Cesarja svoji tisti, ki so se žrtvovali za domovino, in dobili odličje za hrabrost, ki naj bi bila vzgled za bodoča pokolenja. Vladar je imel za slehernega od njih ganljivo besedo in z očitnim zadovoljstvom sprejemal izraze njihovega izrednega

ponosa. Živim je izrekel pohvalo in se zanimal za dogodke v vojski, pri katerih so sodelovali, posebno pa se je razgovarjal s tistimi, ki so nosili na sebi slavne rane in okvare. Med branjem utemeljitev za podeljena odlikovanja so zaropotali bobni, v pozdrav pa so se oglasile tudi strojnice. Čast prejeti zlato svetinjo za hrabrost so imeli svoji naslednjih: podpolkovnika Laura Achello, stotnika Fascetti Maria, stotnika Rosso Giuseppeja, Poročnika Alessandra Alda, poročnika Ambrosia Vincenza, podporočnika Nicolattija Filippa, desetnika Dinicola Antoniofeliceja. — Srebrne svetinje so dobili svoji podpolkovnika Col di Bello Clorinda, stotnika Simonija Ernesta, stotnika Accatias Vittoria, poročnika Petrinija Arnalda. Vladar je nato odlikoval s srebrno svetinjo podpolkovnika Piroletija, stotnika De Bini Alta in poročnika Nucija Maria. Izročenihi je bilo tudi trinajst bronastih svetinj.

Končno je vladar izročil tudi križce za vojaško hrabrost. Za zaključek slovesnosti je vnovič zadonel pozdrav Kralju in Cesarju, nakar je vladar sprejel poklonitev zastopnikov vseh oblasti, izmed vpravok pa sta zadoneli državni himni, nakar je Vladar zapustil vojašnico. Na trgu Sv. Križa ga je navdušeno pozdravljalo ljudstvo, ki je prisostvovalo obredu znotraj tisočletnega obzidja mesta.

Rim, 10. maja. s. V navzočnosti veličanstva Kralja in Cesarja je kvadrumvir revolucije Emilio de Bono večer na sedežu društva »Dante Alighieri« poveljeval duhovne in bojevnike vrednote nesmrtno domovine. Jedro vzvišenega obreda je bilo odkritje marmornatega poprsja vojvode D'Aosta, nepremagljivega in večnega varuha imperija.

V palači Firenze so vladarja sprejeli: maršal Italije de Bono, tajnik stranke Scorza, maršal Bastico, načelnik glavnega stana general Ambrosio, zastopniki senata, fašistične in korporacijske zbornice ter Kr. italijanske akademije, ministri in državni podtajniki, prvi svetnik japonskega poslanstva, zastopniki drugih držav trojne zveze, zastopniki državnih oblasti, rimski guverner, prefekt, zvezni tajnik, predsednik društva Dante Alighieri in predsednik Fašističnega zavoda za italijansko Afriko.

Vladarja je naznanil tajnik stranke in takoj zapovedal pozdrav Kralju in Cesarju, za čemer je prišlo do novih vdanostnih manifestacij. Vladar je stopil v zborovalno dvorano, ki je bila nabita z vsemi zastopstvi naroda v vojni. Sprejelo ga je dolgo in navdušeno pozdravljanje.

Nato je kvadrumvir de Bono pozdravil vladarja ter začel govoriti. V začetku je omenil, da vsakdo v dno duše čuti dolžnost, da mora dati za akcije vse tisto, kar pomaga pri dosegu zmage. Omenjal je razdobja v ozemeljskem osvajanju imperija. Ta osvajitev je bila dosežena z žrtvijo in božanskim italijanskega ljudstva. Ta osvajitev bo spet italijanska, pa v okviru še večjega gospostva. Toda nad ozemeljsko osvajitvijo se dviguje duhovna osvajitev in te nikdar ne bo moglo iztrgati nobeno nasprotovanje. To je osvajitev človeške omike, ki svetlo sije na bodočnost italijanskega rodu; osvajitev ljudstva junakov za njegovo nezatonljivo usodo.

Pri proslavi je posebno bilo odkritje poprsja vojvode D'Aosta in kvadrumvir de Bono je obredu, ki se je izvršil med prvim delom njegovega govora, dal ves tisti veliki poudarek, ki ga zasluži. Medtem pa se je tribarvnica spuščala z marmornatega poprsja, dragocenega dela kiparja Giovannija Silibertija, in se je prikazal moški vojvodov obraz. Vladar se je z vsemi navzočimi vzdignil ter ganljivo izkazal čast.

Vzvišena osebnost vojvoda končuje zgodovino začetka italijanskega imperija, zgodovino, ki vedro pričakuje svojega nadaljevanja, je dejal de Bono. Vojvodova beseda »vrnil se bom«, je samo sama po sebi prisega, naložena vsem Italijanom, ki vedo, da se morajo in da se hočejo vrniti. Na današnji dan se poleg kontinuitete imperija Italija spominja tudi slave svojih vojsk. Kvadrumvir je zaradi tega poveljeval vrline italijanskega ljudstva v njihovem najčistejšem in najodkritosrečnejšem izrazu, v orožju.

Italijanska vojska je zmeraj bila in bo kovačnica junakov, zglede poguma, vdanosti in discipline. Ko bo vojna končana, se bo ta vojska vrnila in v nagradi ji bo izpolnjena dolžnost. Kakor vedno, ne bo zahtevala nič ter bo še naprej prva in poglobljena priča o tem, koliko so Italijani za Italijo naredili. Bo tista zdrava sila,

Nepretrgani napadi na italijanske bolniške ladje - nov dokaz za nečloveško ameriško letalsko vojskovanje

Rim, 10. maja. s. Italijanska vlada je te dni po diplomatski poti izrekla svoje ogorčenje nad neprestanimi kršitvami najosnovnejših vojnih zakonov po ameriških letalcih, ki, kakor kaže, hočejo uvesti tak način vojskovanja, ki se več ne ozira na nobene človekoljubne pomisleke, kakršni so navdajajo mednarodne pogodbe, katere je tudi slovesno podpisala ameriška vlada. Ne oziraje se na številne prejšnje napade navajajo tu le primere iz zadnjih 14 dni.

26 aprila letos so ameriška letala v prvih popoldanskih urah napadla bolniško ladjo »Aquila«, ki je plula iz Barija v Messino, in sicer ob takšnih vremenskih okoliščinah, da bi bili prav gotovo lahko opazili na ladji znamenja, da je to bolniška ladja. 28. aprila ob 6 popoldne je med rtičem Bon skupina 28 ameriških bombnikov dolgo časa zasledovala bolniško ladjo »Toscana« ter jo nato bombardirala. 29. aprila je isto ladjo »Toscana«, ki je bila natrana z ranjenci in bolniki in se je vračala iz Tunizije, znova napadla močna skupina ameriških letal z bombami in strojnimi. Izstrelki so lad-

na katero se bo mogoče zanašati, da se spet začne težavna in slavna pot za ponovno osvoboditev. Zato dajejo poročitvo vsi tisti, ki so pretili, ki prelivajo, ali ki bodo še pretili kri za domovino in katerim velja nevenljiva hvaležnost.

Globok kvadrumvir govori je ob koncu sprejelo zelo navdušeno odobravanje. Tajnik stranke je znova zapovedal pozdrav Kralju in Cesarju in se je ponovilo kar se da goreče dokazovanje vere zanj. Med neprestanimi manifestacijami je vladar zapustil dvorano, ko se je ustavil pred poprsjem vojvode D'Aosta. Preden je zapustil palačo, so se mu zastopniki oblasti znova poklonili.

Vojaške izgube v aprilu

Rim, 10. maja. s. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil sporoča izgube, ugotovljene v mesecu aprilu, ki jih poprejšnji sezname ne vsebujejo ter za katere so do 30. aprila prišle določene listine in imena. Izgube znašajo:

Vojska in milica:

Severna Afrika: padlih 609, ranjenih 1671, pogrešanih 4560.

Rusija: 616 padlih, katerih imena niso bila objavljena v mesecu februarju, pa so zapopadeni v številu 3125, ki ga omenja 16. seznam.

Balkan ter ostalo zasedeno ozemlje: padlih 429, ranjenih 537, pogrešanih 836.

Domače ozemlje: padlih 123, ranjen 101.

Mornarica:

Padlih 249, ranjenih 351, pogrešanih 908.

Letalstvo:

Padlih 73, ranjenih 208, pogrešanih 111.

Trgovska mornarica:

Padlih 62, ranjenih 29.

Seznam padlih je objavljen v včerajšnji posebni prilogi lista »Le Forze armate«.

Slavnim padlim in njihovim rodbinam velja ganjena, nevenljiva hvaležnost domovine.

General Robotti pri Paveliču

Zagreb, 10. maja. s. Poglavnik je sprejel in pridržal v prisrčnem razgovoru poveljnika oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, generala Maria Robottija, ki sta ga spremljala načelnik italijanskega vojaškega odposlanstva na Hrvaškem general Giancarlo in načelnik glavnega stana, Poglavnik je nato povabil generala Robottija in spremstvo, da so si z njim vred ogledali mesto in okolico.

Zasluge branilcev Tunisa za evropsko stvar

Madrid, 10. maja. s. Španski listi prinašajo poročila o vojaških dogodkih v Tuniziji ter pod debelimi naslovi poudarjajo, da so osne sile stotile evropski stvari veliko uslugo, ko so nad šest mesecev preprečevale izvedbo angleško-ameriškega načrta za izkrcanje v Evropi istočasno z boljše- viško zimsko ofenzivo na vzhodnem bojišču. Zlasti pa španski listi poudarjajo nadčloveško hrabrost Italijanov in Nemcev, ki so držali v šahu dosti močnejše sile in orožje ter poučili Angleže in Amerikance, da bodo ogromno tvegali, če bi poskušali napasti evropske obale, ki so močno oskrbljene z moštvo in orožjem.

Nemški tisk obsoja ameriška divjaštva nad italijanskimi ranjenci

Berlin, 10. maja. s. Berlinski listi pod velikimi naslovi in z močnim poudarkom objavljajo poročila o bombardiranju in hudi škodi, katero je petkrat zagrešilo ameriško letalstvo nad italijanskimi bolniškimi ladjami, ki so bile polne ranjenec. Nemški tisk izraža svoje popolno soglasje z italijanskim tiskom in italijanskim ljudstvom in z žgočimi izrazi žigosa te gangsterske načine, s katerimi ameriški pilotje vodijo vojno.

skih in brigadni generalov iz pomožne in rezervne službe kr. finančne straže, nadalje zakonski osnutek glede sprememb v sedanjih ureditvi za gojitev tobaka in zakonski osnutek z enotnim besedilom zakonodajnih določb glede izrednih davkov na večje dohodke.

Mornarica: Na predlog Duceja kot ministra za mornarico zakonski osnutek glede ustanovitve čina »aiutante di battaglia« v mornarici.

Narodna vzgoja: Na predlog ministra za narodno vzgojo zakonski osnutek z določbami za postopno preužitve šol v skladu s šolsko listino. Po tem ukrepu bodo vse dosedanje šole spremenjene v nove vrste šole, razen srednje šole, ki je bila ustanovljena z zakonom z dne 1. julija 1940 v duhu smernic »šolske listine«.

Zakonski osnutek, ki ureja izvršitev zakona z dne 1. junija 1939 glede zaščite predmetov umetniškega in zgodovinskega pomena.

Javna dela: Na predlog ministra za javna dela zakonski osnutek, ki vsebuje nekatere podrobnejše določbe k zakonu o posvetovalnih organih za javna dela, predvsem glede sestave vrhovnega sveta za javna dela. Nadaljnji zakonski osnutek vsebuje določbe, da morajo fašistični zavodi za ljudske hiše pridržati del stanovanj za poškodovance in invalide iz vojn po letih 1915-1918.

Korporacije: Na predlog ministra za korporacije zakonski osnutek, ki daje zakonsko moč prepovedi, da bi bili Judje člani zakonito priznanih sindikalnih organizacij. Zakonski osnutek, ki ureja geofizična raziskovanja, za katerih odobritev bo vselej pristojno ministrstvo za korporacije in jih bodo tudi nadzirali pristojni tehnični organi tega ministrstva.

Ljudska kultura: Zakonski osnutek, ki vsebuje nove določbe glede dotoka in poletnega bivanja v vseh krajih kraljevine. S tem ukrepom je načelno urejeno, kdo in s kakšnimi omejitvami bo lahko v letošnji sezoni obiskal zdravilišča zaradi zdravljenja. Vsi ostali, ki bi se hoteli zaradi odmora za nekaj časa odstraniti iz svojega vsakdanjega bivališča, bodo morali imeti posebna pooblastila.

Seja ministrskega sveta se je končala ob 13. Prihodnjič se bo ministrski svet sestel dne 19. junija.

Perzijska vlada je izdala odlok, da se bodo morali vsi moški od 20. do 50. leta prijaviti na obvezno delo. Zavezniške oblasti bodo uporabile te delavce v različnih pokrajinah.

Svečanosti na dan vojske in imperija v Ljubljani

Slavnostnih prireditev se je udeležil v imenu stranke tudi minister eksc. Dino Perrone Compagni

Ljubljana, 9. maja.

Ljubljana je dostojno proslavila današnji praznik. Vse mesto je bilo v slavnostnem razpoloženju. Na popoldnjem se vzhajalo v pomladnem vetru državne zastave z liktorskimi znaki, v izložbenih oknih pa so bile nameščene Kraljeve in Ducejeve slike. Posebno pozornost so zbujele praznično okrašene palače na Cesti 3. maja. V naše mesto je prišel v soboto popoldne državni minister Eksc. Dino Perrone Compagni, ki ga je stranka določila, da proslavi v Ljubljani dan vojske in imperija.

Obred na vojaškem pokopališču

Davi ob 8 so prispeli na vojaško pokopališče pri Sv. Križu visoki gostje. Eksc. Dino Perrone Compagni, ki so ga spremljali Eksc. Visoki komisar, zvezni tajnik Orlandini, general Ruggero, ki je zastopal poveljnika Armadnega zbora, Eksc. Piloti, general Fava, mestni župan Rupnik, pokrajinska zaupnica Zenskih fašistov De Vecchija in drugi odličniki, je odšel pred spomenik umrlim italijanskim vojakom.

Prišotni sta bili tudi materi padlih junaških borcev Vanninija in Zappule. Ob poti med grobovi vojakov so stale fašistične žene s šopki krvavordnih nagljev, pred obeliskom pa je bila razvrščena častna četa alpskih lovcev z zastavo topništva in godbo. Ob obelisku sta bili tudi častni straži Kr. karabinjerjev in zastopnikov borbenih fašistov.

Ko so prispeli visoki gostje pred spomenik, so se z molkom in rimskim pozdravom poklonili padlim vojakom, ki so dali svoja življenja za domovino. Zatem so položili na vnožje spomenika vence Eksc. Dino Perrone, Visoki komisar Eksc. Grazioli in zvezni tajnik Orlando Orlandini. Po položitvi vencev pred oltar, ki je bil nameščen ob vnožju obeliska, je imel vojaški duhovnik mašo zadušnico, med katero so fašistične žene polgale cvetke na grobove vojakov. Po maši so obšli odličniki vojaške grobove, nato se pa poklonili še pred kosnico slovenskih fantov spominu Slovencev, padlih v prejšnji vojni. Ko je bila ta pietetna svečanost končana, so se najvišji predstavniki odpravili s pokopališča pri Sv. Križu zopet nazaj v mesto in se ustavili na Cesti soške divizije.

Odprtje vojaškega naselja

Prispeli so ob 9 popoldne pred novozgrajena poslopja vojaškega naselja Eksc. Perrone, Eksc. Visoki komisar Grazioli, zvezni tajnik in ostali odličniki. Poslopja te vojaške naselbine ob Cesti soške divizije, ki je dolga 54 m in je veljala skoraj poldrug milijon lir, so bila sezidana po načrtih, ki jih je izvršil dr. inž. Carra. V teh stavbah so prostorne spalnice, obednica in trgovina, v kateri dobe vojaki najrazličnejše potrebščine. V eni teh stavb je tudi prostorna kinematografska dvorana, ki ima 300 sedežev. Nad vhodnimi vrati so napisane Mussolinijeve besede: »Kdor omahuje v borbi, pade.«

Na dvorišču pri vходу v vojaško naselje je bila razvrščena častna četa letalcev, ki je strumno pozdravila došle goste. Vojaški duhovnik je blagoslovil poslopje, nakar je Eksc. Perrone odprl vojaško naselje. Nato so si odličniki ogledali novozgrajene stavbe. Eksc. Perrone si je z največjim zanimanjem ogledoval stavbe, po katerih je visokega gosta vodil zvezni tajnik.

V vojašnici princa Piemontskega

Gostje so se dalje časa zadržali v vojaškem naselju, nato pa so odšli v vojašnico Princa Piemontskega.

Ob vrodu v vojašnico je goste pozdravila častna četa, nakar so se podali odličniki na prostorno dvorišče vojašnice, na katerem so bile razvrščene čete alpskih lovcev, Črnih srajc in protikomunistične milice. Poslopje vojašnice je bilo okrašeno z državnimi zastavami. Tu sta se pridružila visokim gostom še Eksc. Piloti, predsednik apelacijskega sodišča, ter comm. dr. David. Visoki gostje so nato pregledali razvrščene čete vojakov. General Maggiore Perni je pozval odlikovane vojake, ki so se razvrstili pred Eksc. Perronijem, ki jim je čestil k njihovemu uspehu v borbi za domovino. Enega izmed teh vojakov je objel in ga poljubil. Nato je Eksc. Perrone izročil generalu Perniju velik zavoj cigaret kot dar podpornega urada zveznega poveljstva vojakom.

Na Taboru

Iz vojašnice so visoki gostje odšli v dvorlavoro obožanih sil na Taboru. Prostorna dvorana je bila svečano okrašena z državnimi zastavami in liktorskimi znaki, nad odrom pa sta bili sliki Kralja in Duceja. V dvorani so bile razvrščene čete alpskih lovcev z godbo, čete črnih srajc in četa predstavnikov borbenega fašija. Ob četi črnih srajc so stali zastavonoše, ki so nosili prapore borbenih fašistov iz Ljubljane, Črnomlja, Kočevja, Trebnja, Logatca in pomožnega središča v Novem mestu. Visoki gostje so se podali na okrašeni oder, kjer so se jim pridružili tudi poveljniki XI. armadnega zbora Eksc. Gamba, nadalje hrvaški konzul in zastopstvo nemškega konzulata.

Ob strani najvišjih predstavnikov sta stali častni četni borbenega fašija in črni srajci. Zvezni poveljnik Capurso je pozdravil Eksc. Perronija, ki je nato odredil pozdrav Kralju in Cesarju in Duceju. Zatem je počastil spomin padlih fašistov Arielle Rea, Zita, Sanguinija in ostalih, ki so na tej zemlji dali svoja življenja za Italijo. Vojaški duhovnik je blagoslovil prapor Zveze borbenih fašistov, ki ga je Eksc. Perrone izročil zveznemu tajniku. Eksc. Perrone je nato nagovoril navzoče in jih opozoril na najvišjo žrtve, ki jo mora dati vsako za domovino. Spomnil se je vseh tistih, ki so junaško padli v borbi, in je izrazil občudovanje vsem, ki častno zastopajo svojo domovino v junaški borbi proti sovražnikom. Naglasil je, da italijanski narod stalno spremlja in vedno misli na svoje sinove, ki se bore daleč od svojih domov v imenu Rima, ker so Italijani od Boga poslani, da širijo v svet omiko.

Nagovor Eksc. Perroneja so prisotni sprejeli z velikim navdušenjem.

Nato se je zvezni tajnik zahvalil Eksc. Perroneju za prapor, ki ga je poklonil zvezi borbenih fašistov. Prisegel je, da bo ta prapor simbol njihove borbe, s katero morajo nadaljevati za čisto kristalno čisto borbo vseh tistih, ki stoje daleč od svojih domov na sovražni zemlji ter se bore za Italijo kot nasledniki onih, ki so dali svoja življenja za domovino.

Eksc. Perrone in zvezni tajnik sta poljubila prapor in ga izročila zastavonoši. Eksc. Perrone je nagovoril gospo Vanninijevo, katere sin je padel na tej zemlji, in poveljeval njeno veliko žrtve. Zatem je izročil skvadristične izkaznice vsem fašistom, ki sodelujejo pod poveljstvom tov. Cungiija in Petronija pri straženju ljubljanske mestne meje. Svečanost je bila s tem končana.

Visoki gostje so odšli pred poslopje, kjer je bil mimohod častnih čet s standartami.

Obiski v raznih ustanovah

Odličniki so se nato odpravili na sedež Ljubljanskega fašija, kjer je tajnik tov. Cungi predstavil svoje sodelavce, in na sedež GUF-a, kjer so jih sprejeli s pesmijo vseučilišniški pod orožjem.

Od tod so se odpravili odličniki v poslopje Delavske zbornice, kjer so bile delovne tekme. Eksc. Perrone je čestil nagradnim in si je ogledal delo, ki so ga opravile tekmovalke.

Nato so odšli gostje v Selenburgovo ulico v Združenje industrijev in obrtnikov, kjer so bile prav tako delovne tekme iz brivske stroke. Tudi tu so si gostje z zanimanjem ogledali delo naših obrtnikov, nakar so odšli mimo razvrščenih oddelkov črnih srajc in GILL-a, kjer je bilo zbranih 1500 članov, vzdolž Ulice 3. maja. Spremljal je visoke dostojanstvenike in generale pri tem pregledu mladinskih organizacij Italijanske Slovenije poveljniki Cossant. Dostojanstveniki so izrazili svoje zadovoljstvo in pohvalo. Obiskali so nato sedež GILL-a, kjer so se kratko pomudili.

Potem so odšli v operno gledališče, kjer je imel Eksc. Perrone Compagni govor, o katerem bomo še podrobneje poročali v jutrišnji izdaji.

Od tod se je Eksc. Dino Perroni Compagni, po stranki določeni govornik, podal v operno gledališče, kjer je proslavil dan vojske in imperija s plemenitim govorom, v katerem je poudarjal odlike italijanskega rodu, ki se je znašel v trenutku trde borbe. Izrazil je spoštovanje junaštvu hrabrih borcev, ki se borijo na afriškem ozemlju, ki je prepojeno s plemenito krvjo bratov, ki žilavo branijo pred sovražnikom zemljo, ki je neoporno naša po nedvomnem zgodovinskem pravu. Proslavitev, ki je bila večkrat prekinitvena z aplavzi, se je zaključila z zanosno manifestacijo zveštobe, dočim je množica vzklikala Duceju in s polnim glasom zapela himno »Giovinezza«.

Popoldne po kosilu skvadristov, ki so mu prisostvovali predstavniki oblastev in hierarhov, so se podali minister Perrone, Visoki komisar, zvezni tajnik in drugi že navedeni predstavniki v D. M. v Polje k otvoritvi doma G. I. L.

Visoki gostje, ki sta jih sprejela okrajni komisar in nadzornik cone senjor Ludvik Maffei, so si ogledali majhno naselbino ter se podali na športno igrišče doma, kjer so bili zbrani dekci, ki so ob njegovem prihodu dolgotrajno vzklikali Kralju in Duceju. Po obisku na novem sedežu se je pričela kinematografska predstava, potem ko so se predstavniki oblasti zadržali nekaj časa med mladino in materami, ki so se medtem zbrali v večji dvorani. Ko so hierarhi zapuščali dom G. I. L., so bili ponovno deležni pozdrava z vzklikom Kralju in Duceju. Po vrnitvi v Ljubljano so prisostvovali odličniki na sedežu Dopolavora vojske zboru vojakov, na katere je naslovil Eksc. Perrone besede ognjevitve vere in priznanja, na kar je razdelil 800 poklonjenih nakazil. Po očiščnem delu proslavo je bila kinematografsko-varietetska predstava za vojake. S to manifestacijo kratke in vedre zabave, namenjene vojakom, ki so se pred nekaj urami bili na krajih svojih posadk in na ne zmeraj udobnih stražnih mestih in ki so se potem, ko je zastor padel, vračali nazaj, da zamenujajo tovariše, ki so ostali na svojih mestih z orožjem v roki, se je zaključil dan, posvečen Vojski in Imperiju.

Razprava o tajni komunistični tiskarni

Ljubljana, 10. maja.

Pred vojaškim vojnim sodiščem Vrhovnega poveljstva oboroženih sil Slovenije in Dalmacije, oddelek Ljubljana, se je danes ob 9 pričela velika razprava proti 62 obtožencem, pripadnikom in članom zločinske komunistične OF, ki so obtoženi različnih zločinskih dejanj. Razprava je določena za več dni in se vrši v nekdanji porotni dvorani. Je v splošnem in bistveno toliko zanimiva, ko javnosti odkriva delovanje tajne komunistične tiskarne, ki je bila inštalirana v malem poslopiju na dvorišču hiše št. 3. v Subičevi ulici, kjer je bil svoj čas Kleinov atelje za slikanje na steklo.

Med obtoženci naj navedemo le nekatere glavne osebnosti. Kot prvi obtoženec nastopa Alojzij Višnar, trgovski pomočnik, rojen v Celju 10. junija 1906 in stanujoč v Ljubljani; drugi je Stanko Košir, rojen 14. decembra 1896 v Ljubljani in tam stanujoč; tretji je Markič Rudolf, rojen 23. marca 1910 v Ljubljani in tam stanujoč. Vsi ti trije in še ostalih 22 obtožencev je obtoženih, da so v poprejšnjem času do letošnjega marca bili člani tajne vojaške formacije »Narodna zaščita«, ki je bila usmerjena na upor proti državnim oblastem. Prvi obtoženec je bil poveljnik čete, druga dva pa poveljnika voda.

Med nadaljnjimi obtoženci sta tudi brata Škerla, tako Gabrijel Škerl, rojen 4. marca 1914 v Triestu in Silvester Škerl, roj. 10. junija 1905

Vrhnika

Naročnike »Slovenca«, »Sloven. doma« in »Slovenčeve knjižnice« opozarjamo, da lahko vsak čas plačajo naročnino pri našem zastopstvu na Vrhniki, Podlipska cesta 9.

Tu se tudi naročajo naši listi in knjige. Zaloga vseh knjig »Slovenčeve knjižnice«.

istotam. Gabrijel Škerl, Kariž Boris in Fischer Bogomil so obtoženi, da so organizirali in vodili tajno združenje OF, ki je usmerjena na to, da se z nasiljem odstrani politični, gospodarski in socialni red države, da se vodijo komunistično propagandni v. mestu, in sicer Kariž in Škerl Gabrijel tako, da sta v hiši št. 3 Subičeve ulice inštalirala tehnično centralo komunistične stranke Slovenije, tam ustanovila tajno tiskarno in tajno knjigovoznično, tretji pa je zbiral člane OF in nabiral prispevke. Silvester Škerl, lastnik knjižne založbe, pa je z vsemi ostalimi obtožen, da se je udeleževal akcije za nasilno spremembo političnega, gospodarskega in socialnega reda države, da je širil letake in brošure uporniškega značaja, ki so bile izdane od omenjene tajne tiskarne.

Gabrijel Škerl je z nekaterimi drugimi tudi obtožen ponarejanja propustnic (lasciapassare) XI. armadnega zbora, ki so bile tiskane v tajni tiskarni, kakor tudi ponarejanja živilskih nakaznic.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi težki bolezni v 53. letu starosti zapustil naš ljubljani soprogo, oče, brat, stric, svak in bratranec, gospod

Anton Hribar

mizar v Bizoviku

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 10. maja 1943, ob 3 pop. iz hiše žalosti na pokopališču Bizovik.

Bizovik, Ljubljana, Zagreb, Sarajevo, dne 9. maja 1943.

Zalujoči: Aneza, soproga; Tone, Jože, Franci, sinovi; Antonija, Frančiška in Marija, hčere; Janez, brat; Frančiška, sestra in ostalo sorodstvo

B. S. VAN DINE

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Tudi mi ne moremo verjeti... zaenkrat« je odvrnil Vance. A načelnik Okrožne uprave Markham ter narednik Heath z osrednjega policijskega ravnanstva sta prišla zdaj sem z namenom, da ugotovita gola dejstva. Lahko pa ste prepričani, gospod doktor, da bo pravica zadoščena. Lahko nam zdaj pomagajte na ta način, da nam odgovorite na nekatera vprašanja. Hočete to storiti?»

»Seveda hočem!« je odvrnil dr. Bliss, bil pa je videti pri tem nekoliko nemiren. »Toda,« je pripomnil ter si oslinil suhe ustnice, »strašno sem žejen. Kozarec vode bi rad.«

»Ah, sem si takoj mislil. Ali bi mu hoteli postreči, gospod narednik?«

»Heath se je bil že podal proti glavnim stopnicam. Izginil je skozi vrata in že smo slišali, da je nekomo zunaj nekaj naročal. Čez kakšno minuto ali dve se je že vrnil v muzejsko dvorano in prinesel kozarec vode.«

Dr. Bliss jo je spil v duško. Ko je spet odložil kozarec, ga je Vance vprašal:

»Kdaj ste izgotovili tisti stroškovnik za gospoda Kyleja?«

»Danes zjutraj, vprav tedaj, preden mi je Brush prinesel zajtrk.« Blissov glas je zdaj zvenel že močneje. Njegove besede so kar nekam oživele. »Malo je manjkalo, da ga nisem zgotovil že snoči. Dela je bilo samo še za kakšno uro. Zato sem prišel danes zjutraj že ob osmih spod v svojo delovno sobo.«

»Pa kje je zdaj tisti stroškovnik?«

»Na moji pisalni mizi v sobi. Po zajtrku sem hotel samo še sešteti številke, preden bi prišel Kyle... Grem ponj...«

»Za je vstal, da bi odšel, a Vance ga je zadržal.«

»Ni potrebno. Imam ga tu... Našli smo ga v roki gospoda Kyleja.«

Bliss je osupnjeno pogledal kos papirja, ki ga mu je pokazal Vance.

»Kyle ga je imel v rokah?« je vprašal presenečeno. »Za božjo voljo vendar, kako...«

»Nikar si preveč ne belite glave s tem,« je pripomnil Vance brezbrizno. »Stvar bo pojasnjena, čim se nam posreči nekoliko bolj pojasniti položaj. Stroškovnik je brez dvoma vzel nekdo iz vaše delovne sobe, medtem ko ste spali.«

»Morda Kyle sam...«

»Ni verjetno.« Ni bilo težko uganiti, da Vance izključuje možnost, da bi bil stroškovnik vzel v Blissovi sobi Kyle sam. »Bodite tako prijazni, pa mi povejte še to, ali navadno puščate vrata svoje delovne sobe, ki drže v muzejsko dvorano, odprta.«

»Da, nikdar jih ne zaklepam. Tudi potrebno ni, da bi jih. Po pravici rečeno, niti med štirimi očmi vam ne bi vedel povedati, kje je ključ od teh vrat.«

»Potemtakem,« je nadaljeval Vance, »bi bil po deveti uri vsak lahko prišel v vašo delovno sobo iz muzeja in vzel tisti stroškovnik, ko ste spali?«

»Pa kdo, za božjo voljo, gospod Vance?«

»Ne vem še. Preiskavo smo šele začeli... a, gospod doktor, ali mi dovolite še neko vprašanje? Morda slučajno veste, kje je bil danes zjutraj gospod Salveter?«

Bliss je pogledal Vanceja, kakor da bi mu zameril zaradi takšnega vprašanja.

»Gotovo da vem, kje je bil,« je odgovoril ter stisnil zobe. (Dobil sem vtis, da hoče ščititi Kylejevega nečaka in odvrniti od njega vsak sum.) »Poslal sem ga v Metropolitanski muzej...«

»Kdaj je to bilo?«

»Prosil sem ga snoči, naj gre danes zjutraj precej zgodaj tja, da se prepriča, kaj je s posnetki iz Hotpeheresovega groba...«

»Razumem.« Vance je za trenutek umolknil. »Pa ste danes zjutraj kaj govorili z gospodom Salvetrom?«

»Ne, nisem,« je odgovoril dr. Bliss ozlovoljen. »Bil sem od osme ure dalje v svoji delovni sobi, in njemu pač ne bi nikdar padlo v glavo, da bi me motil pri delu. Verjetno je odšel z doma okrog pol desetih. Metropolitanski muzej odpro ob desetih.«

Vance je prikal.

»Da, Brush je dejal, da je Salveter odšel približno ob tej uri. Toda, ali se ne bi bil moral že vrniti?«

Bliss je skomizgnil z ramo.

»Ne vem,« je dejal, kakor da stvar ne bi bila bog ve kako važna. »Morda je moral čakati gospoda ravnatelja. Vsekakor se bo takoj vrnil, čim konča svoje delo. Je vesten dečko. Oba z ženo ga imava zelo rada. On je bil tudi tisti, ki je pri stricu dosegel, da lahko nadaljujem z izkopavanjem Intefovega groba.«

»To mi je že Scarlett povedal.« Vance je govoril skrajno brezbrizno, primaknil stol in leno sedel nanj. Medtem pa je s pomenljivim pogledom ošinil Markhama, s pogledom, ki je pomenil nekako tole: »Pustil za zdaj tale razgovor menič!« Potem se je naslonil nazaj in si prekrizal roke nad glavo.

»Veste, gospod doktor,« je dejal in nalahno zazdnebil, »kar se tiče starega Intefa, sem bil tedaj, ko ste si prilastili oni krasni skarabej s hieroglifi, zraven...«

Bliss se je prijel za ovratnico in že je z nemirnimi očmi pogledal Hanija, ki je bil prej odšel k Teti-shiretovemu kipu in nam je zdaj kazal hrbet. Stal je, kakor bi bil ves zatopljen v molitve. Vance se je delal, kakor da ni opazil doktorjevega pogleda. Zazrl se je daleč nekam skozi okno in nadaljeval:

»Od sile zanimivi skarabej... s svojevrstnimi vzreki. Scarlett mi je povedal, da ste iz tega skarabeja naredili zaponko za ovratnico... Ga imate pri sebi? Zelo rad bi ga videl.«

»Res, gospod Vance...« je odvrnil in se znova prijel za ovratnico, »biti mora zgoraj. Če pokličete Brusha...«

Scarlett se je približal Blissu.

»Snoči, gospod doktor, je bil v vaši delovni sobi,« je dejal, »... na pisalni mizi...«

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

117.

Mladi novomašnik pa zelenega zlodja hladnokrvno zavrne:

»Pogodba ni veljavna! Duša ni niti moja last, niti ni bila last mojega očeta! Duša je božja in pripada torej le Bogu. — Zato bo obe duši, mojo in očetovo, poklical k sebi Bog, kadar bo to on hotel; nikakor pa ne ti, zlo-dej prekleti!«

Zlodej je še vedno stresal svojo pogodbo pred njim. Tedaj pa je to vrazilo pogodbo zahtevala Drvarka Marija in čim se je je dotaknila, je zagorela; v plamenih je ta ustrojena koža izginila brez sledu.

Zdaj šele je zelenec uvidel, da so se podrli vsi njegovi peklenski načrti — ugrabiti vsaj eno dušo —; uničena je bila zvižajna pogodba: zarjul je in izginil.

118.

Medtem pa se je od hočke graščine utrjala skupina ljudi ter se bližala zlodjevemu križu; v njej je bila grajska služinčad, ki je spremljala svojega starega gospodarja, hočkega graščaka.

Ko je mladi duhovnik uzrl svojega očeta, mu je stekel naproti in tesno objeta sta prišla pred Drvarko Marijo ter pokleknila pred njo. Sivolasi graščak pa jo je poprosil:

»Drvarka Marija, naša mati! Glej, tu klečiva oba, oče in sin, ter te prosiva, da pozabiš vse moje grešne želje, ki jih je zakrivil le vražji zlodej! — Prekrižaj naju!«

Drvarka Marija je milostno prikimala, stegnila roki in ju blagosloвила, nato pa jima velela vstati.

Stari oče se ji ni mogel zahvaliti, tako je bil srečen in ganjen.

Mars je spraval prvi dve točki

Včeraj je bilo na sporedu četrto kolo domačega nogometnega prvenstva, ki je prineslo obe točki prvorazrednemu Marsu, ki je premagal Tobačno tovarno in pa Korotanu, ki je odpravil Zabjak. Razen navedenih dveh tekem so bile na sporedu še dve prijateljski tekmi med Hermesom in Vičem, ki so jih odigrali v dopoldanskih urah in pa prijateljsko srečanje med nogometnimi sodniki in odborniki raznih ljubljanskih nogometnih klubov. O vsem tem nekaj v naslednjih vrsticah.

Hermes rez. : Vič rez. 2:1

Tekma se je začela ob 9 dopoldne in je končala s tesno zmago hermezanske rezerve, ki je na splošno pokazala boren nogomet, čeprav so v moštvo fantje, ki bi morali pokazati mnogo več tehničnega znanja, kot pa so ga. Do povprečnega nogometnega znanja imajo še precejšen korak. Vičani so se kar dobro upirali. Sodil je g. Jenko.

Hermes : Vič 8:1

V drugi dopoldanski tekmi sta se srečali enajstoričnega Hermes in Viča. Hermezani skušajo postaviti boljše moštvo, karšeno je bilo do zdaj, saj jih čakajo težke prvenstvene borbe. Včerajšnje moštvo je bilo bolj srečno sestavljeno in tudi boljše nogometno smo videli, kot pa pri zadnjih njihovih tekmah. Da jim je šlo vse tako lepo od rok, se imajo zahvaliti v neki meri tudi slabim Vičanom, ki niso postavili na »bojišče« najboljših, kar imajo. Bilo je v njihovem moštvu nekaj rezerv. Prvi polčas so se dobro držali. Sodil je g. Kastelic.

Korotana : Zabjak 6:1 (1:1)

V prvi popoldanski prvenstveni tekmi, ki velja za prvenstveni ples v II. razredu, sta se pomerili enajstoričnega Korotana in Zabjaka. Korotanci so zmagali in spravili nadaljnji dve točki pod svoje streho. Predvedli so boljše nogomet in Zabjanci so jim bili kos samo v prvem delu igre, kar se vidi tudi iz rezultata, ki je bil do konca prvih 45 minut 1:1. V drugem delu pa je mladim in nerutiniziranim Zabjancem zmanjkalo sapa in goli so se začeli vrstiti. Kot rečeno, so bili Korotanci boljše in so zmago zaslužili. Zabjak pa bo moral krepko prijeti v roke; manjka mu namreč še marsikaj, kar mora že povprečen nogometiš obvladati. Za fante naj velja le: vaja in spet vaja. Priznati moramo, da se je moštvo Zabjaka v zadnjem letu precej popravilo, in če bo naredilo isti korak tudi v bodoče, bomo imeli kmalu dobro in solidno drugorazredno moštvo. Sodil je g. Kos.

Sodniki : Odborniki 2:2 (2:0)

Še malo pred napovedano četrto uro sta prišli na igrišče enajstoričnega ljubljanskih nogometnih sodnikov in odbornikov raznih ljubljanskih klubov. Kdo bodo igrali pri sodnikih smo že približno vedeli, saj sodniški kader ni tako velik, da tega ne bi mogli uganiti. Sami znani obrazci so stopili pred strogega in »pravilnega« sodnika Čeparja, ki je tokrat delil pravico in resnico svojim 22 podrejenim. Odborniki so bili pa zares »zneneseni od vseh vetrov, iz vseh delov našega belega mesta. Med njimi je bilo tudi nekaj takšnih, ki so se prav dobri pri žogi, čeprav so ji dali že pred leti slovo.

Sodniki so v začetku tekme podarili odbornikom lep šopek belih krasnih nageljinov, ki so bili preveženi z belo-zelenim trakom. O nasprotni gesti ne moremo reči niti besedice. Pa nič zato, saj se bodo odborniki morda kako drugače revanžirali. In so začeli.

Igra je bila kar dobra in pred vrati enih in drugih so se vrstile košljive zadeve, ki so se pa srečno končale, ker so bili zraven manj prikladni

igralci, kot pa pri prvenstvenih tekmah. Pa tudi oba vratarja sta bila dobra, odborniki boljše kot sodniški. Sodniki so imeli precejšen del igre v svojih rokah in so pokazali kar dopadljiv nogomet, vsaj kar se pametnih potez tiče, pri odbornikih pa je bilo več »natepanja«. V drugem delu igre so odborniki pritisnili in izenačili rezultat, ki je bil takrat 2:0 za sodnika. Sprašujemo se, kje je sodnik Čepar videl prekršek, da je dosodil 11 m, ki je prinesla neodločen rezultat. Sicer pa... on je bil sodnik, in kar je dosodil, je dosodil. Morda malo tudi zato, da ne bi imeli eni ali drugi pravice samohvale. In če ga je pri tem vodila taka misel, je naredil prav. — Od sodnikov bi bilo omeniti dobrega Zajca na zvezi, ki je tokrat tudi malo stekel za žogo, pa Kosa na krilu, niso pa zaostajali Vesnaver na drugem krilu, Pušenjak v zvezi je bil preveč »hitere«. Vsi v napadu pa so pozabili streljati, sicer bi gotovo zmagali. V prvem delu igre je bil prav dober tudi mali Jenko na krilu, samo večjih se je izgubil v travi. Od odbornikov pa moramo vsekakor omeniti dobrega Pirea v branilih, v sredini ping-pongaškega stratega Krečiča in gospoda »Namreč« na krilu, ki je bil nosilec nevarnih »akcij«. Vpravi sijajen pa je bil Markič kot srednji napadalec. Nekaj nevarnih žog je celo zgrešil. Pa se sreča, sicer bi bilo jož. — Tekma je bila dobra in namen dosežen.

Mars : Tob. tovarna 4:2 (2:1)

Bolj resna zadeva pa je bila v tekmi med Marsom in Tobačno tovarno. Šlo je zares in za točke, brez katerih sta ostala do zdaj oba navedena kluba. Oba kluba sta nastopila v svojih najmočnejših postavah in obetala se je ostra borba in takšna je res tudi bila.

Mars je predvedel včeraj kar dobro in koristno igro, ki je bila kronana z uspehom. Vrste so bile lepo povezane in zdi se, da Mars igra le v prvenstvenih borbah zares. Najboljši med Marsovi so bili Slamič, ki je igral nenavadno fair, dalje odlični Fajon v zvezi, ki je bil nosilec vseh nevarnih »akcij«, in Zigon. Prav dober je bil Vane na krilu, le žal, da je nekajkrat sam hotel doseči

LJUBLJANA Koledar

Ponedeljek, 10. velikega travna: Antonin, škof; Blanda, sveta žena in mučenica; Gordijan, mučenec.

Torek, 11. velikega travna: Mamert, škof; Fr. Hieronimski, spoznavalec; Gandolf, mučenec.

Obvestila

Dirigent Dr. M. Šijanec pripravlja XIV. simfonični koncert letošnje sezone z naslednjim sporedom: 1. Mancinelli: Beg zaljubljenec iz Chiogizie iz suite »Beneški prizorici«; 2. Rahmaninov: Koncert v e-molu za klavir in orkester, Solistka: pianistka Rossana Bottai-Orlandini; 3. Čajkovski: Simfonija št. 6, v h-molu op. 75 — patetična. To je velik izredno lep spored prihodnjega simfoničnega koncerta, ki bo v ponedeljek, dne 17. t. m., ob pol 7 zvečer v veliki unijski dvorani. Predprodaja bo v Knjižarni Glasbene Maticice in se bo začela v sredo, dne 12. t. m. zjutraj.

Vodstva na Vavpotičevi razstavi. Kljub splošni želji, da bi bila Vavpotičeva razstava podaljšana, Nar. galerija prireditve podaljšati ne more, ker je paviljon oddan drugim razstavljalcem. Da pa zadostimo vprašanjem po vodstvih, sporočamo, da bosta še dve vodstvi, in sicer v torek in v sredo ob petih popoldne; v sredo bo razstava zaključena.

Dijaški vozni listek Električne cestne železnice v Ljubljani (št. 10047) je prinesel najditelj v uredništvo. Lastnica Igljič Anica ga lahko dobi vsak dan dopoldne v našem uredništvu.

Ponovno opozarjamo na nocojšnji koncert slavnega pianista Carla Vidussa, ki bo točno ob 19 v veliki filharmonični dvorani. Slavni umetnik bo izvajal na svojem koncertu naslednji spored: 1. Beethoven: Sonata op. 10; 2. Ferrarri Treccate: 6 Etudes; 3. Chopin: 12 Etudes op. 10 in 4. Chopin: 12 Etudes op. 25. Vidusso je velik umetnik klavirske igre, sijajno obvlada tehnično in čustveno plat. Zato obisk toplo priporočamo. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Maticice.

BLISK BLISK BLISK

je čudovito lepo delo znanega kanadskega pisatelja J. Curwooda.

Pisatelj opisuje v tej knjigi divjo borbo volka za obstanek sredi divjih in zasnženih kanadskih severnih pokrajin.

Ta krasen pustolovski roman bo vsakomur v najlepše razvedrilo. Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«!

Ljubljansko gledališče

Drama

Ponedeljek, 10. maja: zaprto.
Torek, 11. maja: zaprto.
Sreda, 12. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.
Četrtek, 13. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.

Opera:

Ponedeljek, 10. maja: zaprto.
Torek, 11. maja: Zaprto.
Sreda, 12. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Red Sreda.
Četrtek, 13. maja, ob 18: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

zgoditelj. Med braunčci pa je bil mlajši Piskar boljši od svojega tovariša, čeprav je tudi ta uspešno opravil svojo nalogo. Magister v vratih ni mogel preprečiti obeh golov, od katerih je bil posebno prvi mojstrski zadetek. Gole za zmagovalce so zabili: Slamič dve 11-metrovki, Zigon in Zajca.

Tob. tovarna je postavila na igrišče svoje preizkušene moše. Čeprav so Marsovec vodili že z dvema goloma razlike, vendar Tobakarji niso pustili in so venomer napadali. Trud ni zostal in so izenačili. Prvi gol za Tobakarje je zabil Januš. Zadetek je bil imeniten. Strel oster in natančen. Drugi gol pa je zabil Nagode v napadu, ko se je ostro streljana žoga odbila od vratarja. Stanje je bilo 2:2, in drugi del igre se je že razvijal. Sledila je druga 11-metrovka proti Tobakarjem in tedaj je nekaterim od njih zavrela kri. Začele so padati besede, bilo je razpravljanje in besedičenja. In konec vsega tega: sodnik je izklučil dva od Tobakarjev. Razmerje moči do konca tekme: 11:9. Kdor se spozna na nogomet, že ve, kaj pomeni takšna premoč. Marsovec se je potem posrežilo zabiti še en gol. Povalno je treba omeniti Tobakarje, ki so se kljub takšni premoči fanlovsko in športno borili še naprej in ustvarjali nevarne situacije, ki pa jim niso prinesle uspeha. Pokazali so se sporniki in niso klonili. Tako je prav. — Marsovec ne gre oprekaty zmage, vendar pa bi bila borba, če bi ne prišlo do izključitve, ostra in napeta in kaj lahko bi se utegnilo dogoditi, da bi zmagali tudi včerajšnji poraženci, posebno še, ker so igrali drugi polčas z močnim vetrom. — Stvari pa, kakor so se včeraj razvijale, bodo imele gotovo odmev še pri zeleni mizi. Sodil je g. Pušenjak.

Edgar Wallace:

78

Žabar s krinko

»Moj sinko! Moj sinko!« je rekel in ga pobožal po laseh, kot je to delal, ko je bil Ray še mlad. Potem pa se je na mah zavedel položaja, v katerem je bil s sinom vred, potisnil Ray-a skozi vrata v drugo sobo, ki je že bila zanj pripravljena, ter zapahnil vrata za seboj.

Nobenega drugega vhoda ni bilo v to sobo ko ta edini. V ključavnico je vtaknil ključ, da ne bi mogel nihče drugi odpreti vrat od zunaj.

Ray je videl višico, rumeno vrvo, ki se je gugala sem in tja. Zaprtih oči se je opotekal proti zidu.

Nato je John Bennett snel vrvo in jo razrezal na drobne koščke, da so posamezni delci popadali na tla. Nato je odprl sklopna vrata ter konce vrvi vrgel skozi nastalo odprtino. Ray ga je gledal, ne vedoč, kaj vse to pomeni. Medtem ko so ravnatelj in vsi ostali butali po vratih, da je odmevalo po vsej jetnišnici, je objel oče Raya in ga poljubil.

»Ali mi lahko odpustiš, Ray?« ga je vprašal ves str. »Moral sem prijeti za takšno delo. Skoraj sem bil na tem, da umrem od lakote. Težko sem se odločil za ta poklic. Ker sem ravno končal študij na zdravniški šoli, se mi vsa ta stvar ni zdelo tako strašna. Preiz-

kusil sem srečo v vseh mogočih in nemogočih poklicih, da bi zaslužil kaj denarja ter da ne bi živel vse svoje življenje v strahu pred tem, da bi kdo s prstom pokazal name ter rekel: »Glej, tamle gre Ben, ki je krvnik.«

»Ben, krvnik?« ga je vprašal Ray začudeno. »Kaj si ti Ben?«

Stari Bennett je prikimal.

»Pridite ven, Ben. Dajem vam šestno besedo, da bom odložil izvršitev smrtno kazni do jutri. Vi ne morete in ne smete več ostati tukaj!«

John Bennett je pogledal razrezano vrvo. Smrtna obsodba se tudi ne bi mogla izvršiti, kajti predpisi je zahteval, da mora za vsako usmrtno dobiti krvnik popolnoma novo vrvo. Tudi vse priprave, ki so potrebne za obsojenecovo usmrtno, tako tudi kreča, s katero se zariše kraj, kjer obsojenec stoji, mora biti izročena krvniku iz glavne jetnišnice, kamor jo je treba pozneje spet vrniti.

John Bennett je odrlil zaph, odprl vrata in stopil iz celice.

Vsi navzoči so bili mrljiško blede. Jetnišnični uradni zdravnik je bil ves zmečen, šerif je sedel na postelji z glavom med dlanimi.

natelj. »Nikakor vam vašega dejanja ne zamerjam, Ben, kajti bilo bi nečloveško zahtevati od vas, da usmrtnite lastnega sina!«

Neki paznik je pritekel po hodniku. Za njim mu je šepaje sledil gologlav, zaprašen mož, z razpraskanim obrazom, z očmi, vnetimi od utrujenosti. Celo minuto ga je John Bennett gledal, pa ga ni mogel prepoznati.

»Odlog, podpisano lastnorčno od kralja,« je zamomljal Dick opotekaje se in izročil ravnatelju s krvjo oblit dokument.

39.

Prebujenje.

Ves dan je Ela poležavala. Na pol je bdela, na pol spala. Pozneje se je spomnila, da je prišel neki zdravnik ter da je na Elkovo prošnjo izpila ponujeno zdravilo. Čeprav je slutila, kaj je bilo v napitku, ter se je branila izpiti mlečno belo tekočino, je končno vendarle popustila. Bila je potrta ter zaradi strahu za brata in zaročenca vsa zmešana.

Ko se je zavedla, je čutila, da leži v postelji. Bila je sezuta in lase je imela razpuščene. Le s težavo je odprla oči. Videla je, da stoji pri oknu neka žena in bere. Soba je bila, kakor je ugotovila po nežnem tobačnem vonju, bivališče nekega moškega.

»Dickova postelja!« je zamrmrala. Žena pri oknu je odložila knjigo ter vstala.

Ela jo je pogledala vsa začudena. Zakaj neki je nosila belo avbo in modro krilo in bluzo z belimi manšetami? Ah! To je bila vendar zaščitna sestra. Utrujenost jo je spet premagala. Ponovno je zaprla oči in se vrnila v kraljestvo sanj.

Spet se je zbudila. Zaščitna sestra je bila še vedno v sobi. Ela je zdaj lahko mislila že bolj jasno.

»Kako pozno je že?« je vprašala. Zaščitna sestra ji je prinesla kozarec vode, ki jo je Ela izpila na dušek.

»Sedaj kaže sedem,« ji je odgovorila.

»Sedem?« — Ela se je zdržnila ter skušala vstati. — »Saj je že večer!« je momljala.

»Kaj se je zgodilo,« je vprašala v skrbeh za bratovo in zaročenčovo usodo.

»Vaš oče je doli, gospodična,« ji je dejala sestra, »poklicala ga bom.«

»Oče je tukaj?« se je začudila.

»Tudi gospod Gordon je doli in gospod Johnson.«

Žena je govorila tako, kakor ji je bilo naročeno.

»Drugače ni nikogar?« je vprašala Ela šepetaje.

»Ne, gospodična. Drugi gospod pride šele jutri ali pojutrišnjem.« Ela je zakopala svoje lice v blazino. Stokala je in jokala.

Sestra je odšla iz sobe. Po kratkem času so se odprla vrata in John Bennett je vstopil v sobo. V trenutku se je znašla v njegovem naročju. Bila je sila srečna.

»Ali je res? Ali je prav zares očka?«

»Da, moj srček, res je!« je rekel Bennett. »Ray bo že jutri tukaj. Potrebno je le še, da uredi nekatere formalnosti, saj je nemogoče doseči takojšnjo oprostitev. Kaj takega je mogoče v romanih. Prav zdaj smo govorili o njegovi bodočnosti. Ah, moj dekle, moja uboga punčka!«

»Kdaj si to zvedel, očka?«

»Davi,« je dejal mirno.

»Ali ti ni to povzročilo neizmerno bolečino,« ga je vprašala.

»Johnson bi rad poveril Rayu vodstvo Združenih Maitlandskih Bank,« je rekel. »To bi bilo nekaj sijajnega zanj. — Ela, najin fant se je zelo spremenil.«

»Ali si ga videl?« ga je vprašala nedavno.

»Da, davi.«

Eli se je zdelo povsem naravno, da ga je oče videl ter ni pri tem nič pomislila, kako mu je to uspelo, da je prišel za trdno čez visoke jetniške zidove.

»Toda jaz ne verjamem, da bo Ray sprejel Johnsonov predlog,« je dejal oče. »Če ga prav razumem, ne bo sprejel te ponudbe. Sklenil je, da ne bo sprejel nobene ponujene službe, ampak se bo sam hotel dokopati do dobrega položaja. Ela, Ray pride spet k nama.«

Kremelj zahteva javno ponižanje poljske vlade, še vedno pa ni dal odgovora na enostavno vprašanje, kje je na stotisoče Poljakov, ki so jih bili boljševiki odvedli

Rim, 10. maja. s. Namestnik sovjetskega ljudskega komisarja za zunanje zadeve Višinski je podal poročilo, ki naj ne bi bilo nič drugega kot obtožnica proti poljski vladi v Londonu. Po tem poročilu naj bi bila poljska londonska vlada s svojim izjavnim, škandaloznim, sabotažnim in vohunskim delovanjem prisilila Kremelj, da je moral zavzeti svoje stališče do poljsko-ruskega spora zaradi katynskih žrtev. V tem Višinskijem poročilu pa seveda ni odgovora na enostavno in strašno vprašanje, ki jih omikano sloveštvu zastavlja boljševizmu: kje je mnogo sto tisočev Poljakov, ki navzlic vsem zahtevam še vedno ni nobenega sledu za njimi? Kaj se je zgodilo s 40.000 poljskimi otroki, o katerih ni nobenega glasu več?

Potem ko je Kremelj zapletel poljsko begunsko vlado v Londonu z angleško vlado, dela tak obraz, kakor da noče siliti, ko skozi usta Višinskega zanikuje, da bi nameraval imenovati drugo poljsko vlado v Moskvi. In res je bila to tista težava, ki so se je v Londonu najbolj bali, in na ta londonski strah je Stalin prebrisano igral v svoji želji, da bi se Angliji maščeval.

Zdi se, da je severnoameriško posredovanje uspelo preprečiti to krepko sovjetsko zausnico Angliji, toda isti Amerikanci so morda manj prevežani, kakor pa mislijo, da so. Verjetno Roose-

velj ni storil drugega kakor to, da je recitiral vlogo, ki mu jo je Stalin v svojem srcu zaupal. Z drugimi besedami, ni odklonil Kremeljeve zahteve po javnem ponižanju poljske londonske vlade.

Od poljske vlade je odvisno, — je določeno izjavil Višinski — ali hoče zaprositi v Moskvi za zopetno vzpostavitev diplomatskih stikov, ali ne. Spričo ugotovitev v Katynskem gozdu je Kremelj silovito napadel Poljsko v prepričanju, da se bo slišal odmev iz Londona. Zdaž Kremelj zahteva, da morajo Poljaki do dna izpliti čašo ponižanja in vdanosti, čašo, ki jo nastavlja na ustnice Poljske Velika Britanija.

Kremelj se hoče izogniti temu, da bi Poljaki znova zagnali krik, če bi se odkrili novi grobovi v Katynskem gozdu. Teh grobov je mnogo. Ko so Višinskega vprašali, če je Sikorski sam osebno odgovoren za to, kar se je zgodilo, se je vprašanju izognil in dejal, da tisti, ki vedo, kakšen je v resnici položaj Sikorskega v poljski vladi v Londonu, na to vprašanje z vso zanesljivostjo lahko odgovore. Ti »tisti« so voditelji Anglije, ki so si izbrali generala Sikorskega, ko je šlo za to, da se v Londonu imenuje poljska vlada, ki naj bi imela nalogo, zastopati Poljsko na Churchillovem dvoru.

Nemški glas o turški nevtralnosti

»Turki so preveč prebrisani, preveliki računarji in preveč pametni, da bi simpatizirali s kom drugim kot s samim seboj

Nemški tednik »Neue Ordnung«, ki izhaja na Hrvaškem, prinaša izpod peresa Walterja Rabigena zelo zanimiv članek o turški politiki. Smatramo primerno povzeti iz njega naslednje glavne misli, kakor jih prinašajo »Ultime Notizie«.

Mnogo pišejo o Turčiji z najrazličnejših vidikov, — pravi Rabigen — toda čimdalje se kdo bavi s turško politiko, čim bolj od blizu jo opazuje, tem manj jo razume, in vsi, ki so kdaj potovali po Turčiji, so dobili tam isti vtis, namreč, da je skoraj nemogoče ugotoviti, kaj Turki v resnici mislijo in nameravajo.

Najboljša razlaga te politike je primerjava s tehtnico

ki vedno zaniha na tisto stran, kjer je slednica bolj obtežena. Toda ta tehtnica, s katero primerjamo turško politiko, je takšna, da v resnici še vedno kaže ravnotežje. Ali se turška politika dejansko spreminja, ali pa samo na videz. Tudi po tem se moramo vprašati.

Churchillov obisk v Adani, odhod turškega vojaškega zastopstva k zaveznikom v Severni Afriki in obisk poveljnika letalskih sil na Bližnjem vzhodu ter obisk vrhovnega zavezniškega poveljnika na Srednjem vzhodu v Ankari, kakor tudi nekatera mesta iz zadnjega Saradzoglujevega govora — vse to je v širši javnosti okrepilo mnenje, da je Turčija zdaj brez dvoma na zavezniki strani. Toda pomisliti je treba, da je Turčija že večkrat prej prav tako nedvomno prišla iz ravnotežja, pa je potem kazalec na njeni politični tehtnici zavzel znova svojo navpično lego, to se pravi, pokazal je spet strogo nevtralnost. O turški politiki si človek nikdar ne more ustvariti pravilne sodbe, zakaj ta politika je zelo prožna in občutljiva ter zadosti modra.

Tudi v sedanjih turški politiki, ki jo po pravici lahko občudujemo, so kriva

diplomatska dediščina nekdanje carigrajske porte

Nikdar ne smemo pozabiti, da so Turki navzlic svoji dvajsetletni evropski omiki ostali še vedno Azijci (kakor so na primer Japonci ostali Japonci), in da se njihovo pojmovanje življenja, bodisi zunanjega ali notranjega, zelo razlikuje od evropskega.

Turška vlada zadnje čase precej poudarja angleško-turško prijateljstvo in »uravnava« svojo zunanjo politiko v smer angleško-turškega zaveznitva. Istočasno pa očitno pristrano ravna z nemškimi veleposlanikom von Papenom.

Ali je zdaj Turčija že na tem, da »zavzame« določeno stališče do Evrope? In ali se v njenem precej živahnem nihanju kaže (v skladu z vedno večjo dinamiko dogodkov) samo njeno prizadevanje, da bi obdržala svoje lastne smernice? Kdo ji je resnično bolj pri srcu, Nemci ali Angleži?

Mnogi opazovalci ob teh vprašanjih zmajujejo z rameni, če pa se malo globlje zamislijo, je večina skorajda trdno prepričana, da so

Turkom »v resnici bolj pri srcu Angleži...« Toda mnogo verjetneje je, da so Turki preveč prebrisani, preveliki računarji in preveč pametni, da bi jim bil »kdo od zunaj bolj pri srcu kakor oni sami«.

Prvo je — lastna varnost

Če le moremo reči kaj zanesljivega o turški politiki, potem prav gotovo lahko trdimo, da turška politika res ni usmerjena kam drugam kakor k cilju, da si Turčija zagotovi lastno varnost, ali celo še več, da postane močnejša. Turčija se hoče otestiti vojne zato, ker ji manjka ljudi in ker potrebuje vse svoje sile za lastno notranjo obnovo. To je v bistvu tisti obrazec, ki je dovolj enostaven, da nam lahko razloži turško vedenje, ki je čisto, prečesto zavito v skrivnost. Svojevrsna lega pa Turčiji ne dovoljuje, da bi ostala nevtralna v tem smislu, da bi bila samo pasiven opazovalec, pač pa je prisiljena k aktivnemu nesodelovanju, k nekakemu večnemu gibanju brez kakšnega premikanja, skratka, k večnemu političnemu prizadevanju, da ohrani svojo nevtralnost.

Problematična posest dardaneljskih morskih ožin in vloga »budnega stražarja ob Dardanelah« spravljata Turčijo v tako neposredni in življenjski stik z možno nevarnostjo pred vojno na tem področju, da se mora ona, čeprav brez uporabe orožja, politično vojskovati v tej vojni od razdobja do razdobja.

V nadomestilo za te težave pa se Turčija, namesto da bi jo vojna izčrpavala, lahko vojsko čedalje bolj krepki, in sicer na ta način, da dobiva vojne potrebščine od vsakogar, kdor jih ji le ponudi, ne da bi se pri tem spraševala, ali sme to nemško ali angleško orožje uporabiti proti prvemu ali drugemu dobavitelju. Turčija smatra za potrebno pokazati, da hoče z vsem svojim razpoložljivim orožjem ohraniti mir.

Tudi diplomatski stiki z Moskvo — piše pisec tega zanimivega članka — ne smejo imeti kakšnega vpliva, ker spadajo samo v diplomatsko igro.

Od Finske, pa preko Poljske, Madžarske, Romunije in Bolgarije tja do Grčije in Albanije se vleče pas, ki Turčijo nadvse zanima. Turčija je danes sredi ene tistih bojnih poti obeh vojskujočih se taborov, ki jih smatrajo za najvažnejše: leži med Srednjim vzhodom (od Kaira do Teherana) in Balkanom, na področju, ki ga je skušala zavarovati na eni strani s saadladsko pogodbo, na drugi strani pa z balkanskim paktom.

Nič čustvenosti in nobene propagande

Takšen položaj daje Turčiji celo vrsto možnosti, negativnih in pozitivnih, od katerih so slednje vse le politične narave. Turška politika si ne dovoli, da bi vplivala nanjo morda kakšna čustva ali propaganda. Vodi jo hladna doslednost in ta ji pravi, da so Dardanele v

časah stričeve odsotnosti v mestu, vzdolž stenskih desk, kot bi ne bilo sten.

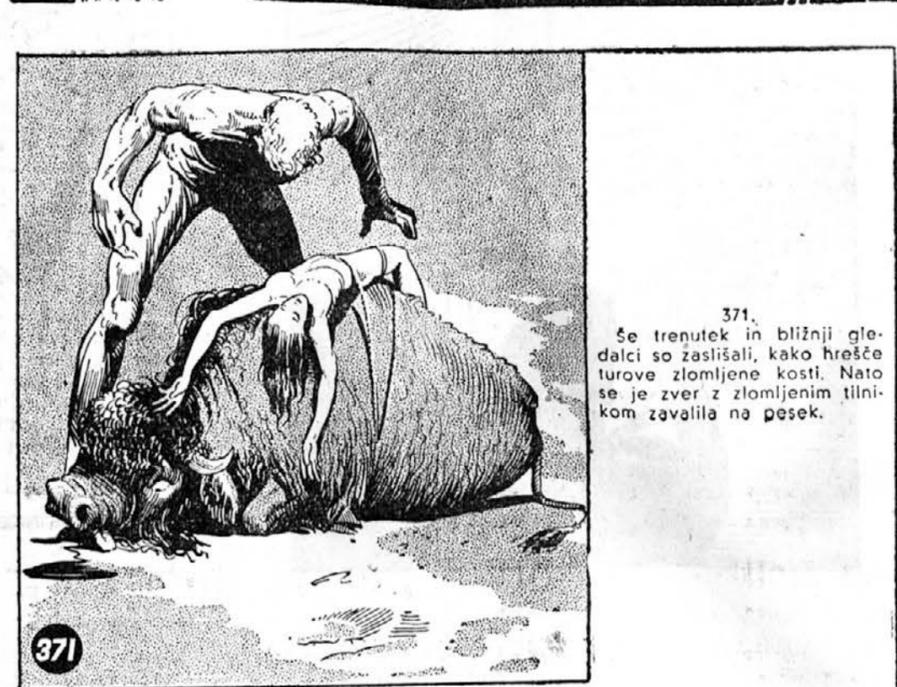
Ta večer smo sedeli za veliko stesano mizo, ki je bila brez prta in sveč. Samo kadečca se luč medeniuaste svetilke je brlela nad nami. Vandal sem potem skozi mogočno vežo in tih salon, po katerem so bile razmetane po tleh vajeti, vrvi in sedla od fantov; na prašnem klavirskem pokrovu so bili umazani odtiski fantovskih prstov in udarcev s škornji; in zopet naslednjega jutra, ko sem čul, kako sta se dečka tepla in premetavala po salonskih tleh kot dva divjaka ter nato hitro odjezdila na svojih ponyjih, se mi je zdelo neverjetno, da je sploh kdaj bila v tej hiši kaka nežna ženska.

»Proč je in nihče razen strica se je ne spominja,« sem si pravil, ko sem se dvigal z ležišča, kjer se je bila nekoč ljubkovala z rokami, ki so bile belejše in mehkejše od vseh.

Toda ko sem odjezdil k oddaljenim taboriščem »Cross Bja«, med griči posejanimi s cedrmi, kamor še niso bili prodli nesterji, in ko sem govoril z nekaterimi njenimi prijatelji v mestu, sem ugotovil, da so še vedno govorili o prekrasni soprogi polkovnika Brewtona.

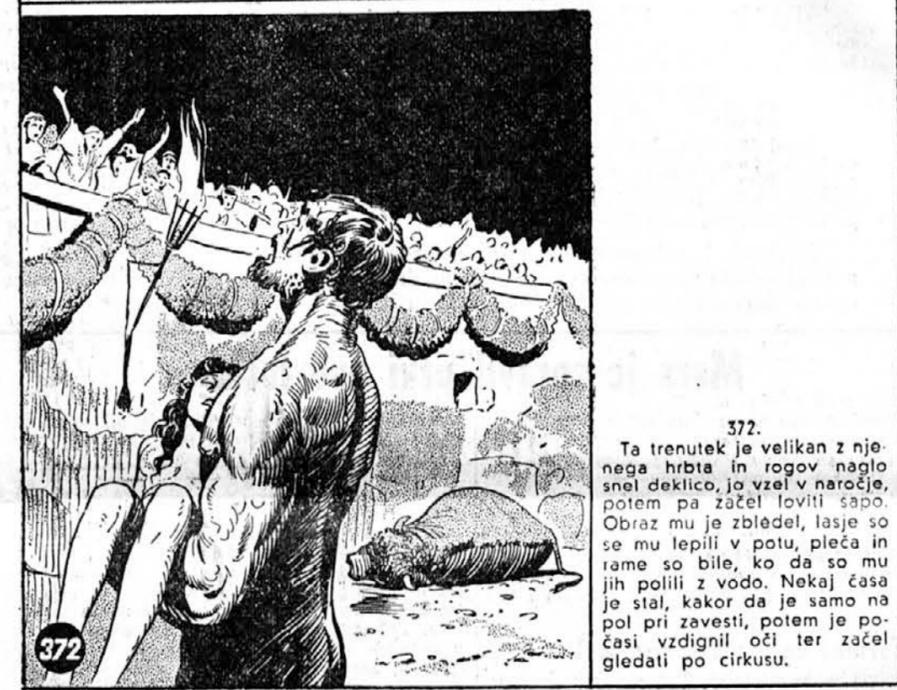
Nekateri so mislili, da vedo, kje se nahaja. Mladi Bob Kingman je pravil, da je bil videl obličje Lutie Brewtonove tako krasnokot vedno na neworleanski cestah pod redovniško koprano. Gentlemanski lastnik »Bara 44«, ki je bil odnesel z njo kot njen soigralec pri whistu nagrado, je bil videl nekoga, o katerem je mislil, da je bila Lutie Brewtonova, v očarujoči črni čipkasti obleki z diamanti, igrati za visoke vloge v Tobstoneu. Bila je nališpana kot kaka barska dama, toda popolnoma se je spominjal njenih mrzličnih kretanj pri igri. In John McCandless, agent za Mescalero Apače, ki je bil odšel v Washington v zadevi Indijanskega urada, je videl neko damo, ki se mu je zdelo znana, a ni vedel, kdo je bila, voziti se v odprti kočiji po Pennsylvania Avenui ob strani nekoga tujega poslanika ali nekoga, ki je

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

371

371.
Še trenutek in bližnji gledalci so zaslislali, kako hrešče turove zlomljene kosti. Nato se je zver z zlomljenim tilnikom zavalila na pesek.

372

372.
Ta trenutek je velik in njegova hrba in rogov nagle snel deklico, jo vzel v naročje, potem pa začel loviti sapo. Obraz mu je zbledel, lasje so se mu lepili v potu, pleča in rame so bile, ko da so mu jih polili z vodo. Nekaj časa je stal, kakor da je samo na pol pri zavesti, potem je počasi vzdignil oči ter začel gledati po cirkusu.

sedanjem položaju dragocena posest, prav tako nevarna kakor močna, ki jo je treba izkoristiti in v najhujšem primeru tudi braniti. Če naj jih branijo ob strani zaveznikov ali pred njimi, to ni odvisno od turških političnih simpatij, pač pa edino le od okoliščin, ki bodo privedle Turčijo do tega, da si bo gotovo izbrala tisto, kar bo zanjo najugodnejše.

Ni važno, kakšno stališče bo v primeru nujnosti zavzela Turčija po razgovorih Mcnemendogluja s sovjetskim veleposlanikom Vinogradovim, po razgovorih turškega veleposlanika v Moskvi in ameriškega v Ankari ter po razgovorih generalov v navzočnosti Saradzogluja, zakaj Turčija se bo brez dvoma skušala izogniti odločitvi.

Tudi švicarski listi pišejo

v tem smislu, da ni nujno potrebno, da bi Turčija morala spremeniti svojo nevtralnostno politiko, ki da je ne določajo ne sedanji interesi

nevtralne države, ne kakšne želje ali simpatije. Še toliko manj pa kakšna propaganda ali živčna vojna. Na tem političnem polju pa se kažejo nekatere značilnosti in celo čisto določne težnje, ki so v očitnem nasprotju z uradno politiko, ki je sicer ne opredeljujejo. Kako je ne bi moglo pravilno označiti vedno večje pronicanje britanskega vpliva, ki ga opravičujejo s »tehničnimi« instalacijami vojaških dobav, ter z vneto propagando, ki ima namen skaliti nemško-turške odnose.

Angleži se zmagoslavno radujejo, nemški veleposlanik miri, ameriški se jezi, Turci, ki je vesel, da se njegov vojaški položaj med obema sovražnima taboroma krepi, pa se smeji tem prepriom, ki jih uprizarjajo na turškem ozemlju, v ankerskih družabnih krogih. (»Le Ultime Notizie«.)

Naročajte Slovenski dom!

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

Na svoji poti domov naslednjega leta skozi Missouri in vzhodni Kansas se je oprjel vagonskih oken pajčolan sive megle. Toda ko se je vlak enkrat povzpela na visoko ravnino, so bila okna zopet jasna, nebo modro in ravnino so se pražile rjavo s travnatno površino. In ko sem se blizal Salt Forku, sem zagledal z vlaka oblake prahu, ki so se vlekli preko prerije; to so bili nesterji, ki so orali in branali suho zemljo.

Nisem bil videl strica, odkar sem odšel. Mislim sem, da bo skoraj nesramen s triumfom, ker je končno zmagal. Na znani rdeči postaji sem izstopil iz vlaka. Tamkaj me je sam pričakoval s svojo kočijo. Njegovih občutkov si sploh nisem mogel razlagati. Njegov obraz je bil zoran in zbran, brki so siveli, toda oči so bile še smolnatočrne, kakršne sem bil vedno videl. Vozil me je preko tega, kar je bilo nekoč njegovo rodovito posestvo, a sedaj prostranstvo bodeče žice, gole zemlje, umazanih duri les ter nekaj praznih in razpadajočih stelišč. In kot norčevanje se je čulo petje poljskega slavčaka v mrtvem in umirajočem sadnem drevju. Še sedaj ga vidim tiho in mirno sedeti v kočiji, medtem ko mu skuša nek nester v umazani srcaji prodati svoja nerodovitna opuščena polja.

Dolgo po stemnitvi sva prišla domov. Prstena hiša je stala globoko v sencih bombaževcev in tamarisk kot kaka stara, pozabljena trdnjava. Sarah Beth je bila na vzhodu v samostanski šoli, dečka pa sta spala v svojih posteljah. Videl sem, kam so odložili pomladanski vetrovi pesek in prah z nestrskih polj za

imel odlikovanja na sukni. Ko je bila opazila, da jo je gledal, je zardela ter okrenila glavo. Šele tedaj, ko sta bila mimo, je bil doumel, da je bila gospa Brewtonova.

Myra Netherwoodova je mislila, da mora biti Lutie mrtva. Toda pripovedovanje železniškega superintendanta Belforda se mi je zdelo še najbolj verjetno. Bil je na slovitom »Srebrnem plesu«, ki se je bil vršil v Koloradskem srebrnem rudniku pod nepremokljivim baldahinom, položajem podu in ob velikem orkestru. Med večerom je goste prestrašil padec skale v sosednjem rovu, da so vsi razen enega, čigar ime je bilo slično Lutienemu, zbežali. Medtem ko so skale padale naprej, je veselo nadaljevala ples s svojim soplesalcem, vzpodbujala orkester, se nasmihala svojemu soplesalcu, kot se ne bi bilo nič zgodilo, dokler se ni večina gostov iznebila strahu ter se vrnila na plesišče. Nekako čutil sem, da bi to mogla biti prava Lutie Brewtonova in posebno razburjenje, ki sem ga bil vedno čutil ob njenem pogledu, je nepopisno vzkliklo v meni ob tem pripovedovanju.

Pozneje sem ugotovil, da so še nekaj drugega govorili o njej, čeprav mi tega niso pravili. In spoznal sem, da ni bilo nič bolj romantičnega in fantastičnega kot ugibanja o Lutie Brewtonovi.

V začetku sem samo opazil, da so se vsi zelo zanimali za mladega Brocka, kadar je prišel z menoj v mesto. Smejali so se njegovim hitrim odgovorom ter mu stavljali nova vprašanja. Dame so ves čas občudovali njegove mehke plave lase in ga častile s kosi pogaçe. Može pa so ga preprosili, da je postopal pred vhom Kingmanove trgovine kot nekatere splošno znane mestne osebnosti. In čeprav sem bil študent medicine, sem bil trde glave kot kak nester in nisem razumel ničesar od vsega tega mežikanja in pokimavanja, dokler se nisem nekega jutra v avgustu vsi odpeljali v mesto pričakovat Saro Betho, ki je prišla domov sama z vlakom iz samostanske šole.